

Rolf Kenneth Aristos

**DET MATERIALISTISKE
VERDENSBILLEDES
FØDSEL OG DØD**

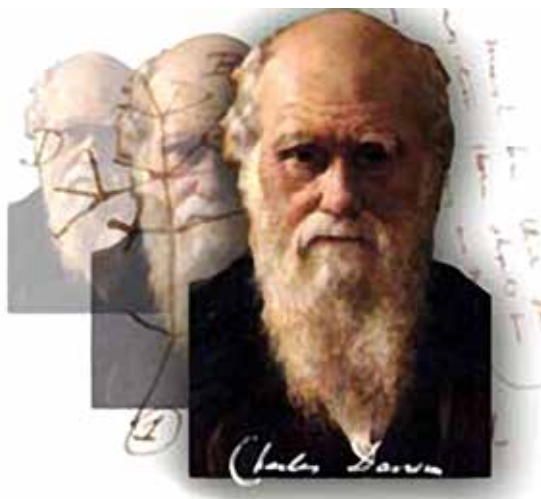

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk

Det materialistiske verdensbilledes fødsel og død

Rolf Kenneth Aristos

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

Det materialistiske verdensbilledes fødsel og død

Af Rolf Kenneth Aristos

(Oversættelse Ebba Larsen)

Er tilværelsens primære dimension åndelig eller stofflig? Det er det mest fundamentale spørgsmål, som naturvidenskaben burde have afklaret, før den valgte sit grundsyn. Alle religioner i verden er baseret på et åndeligt grundsyn. Dette grundsyn kan have en prærationel mytologisk form (og det har de fleste religioner) eller en mere moden, transrationel¹ form (som f.eks. de esoteriske systemer). Vestens naturvidenskab er baseret på et materialistisk grundsyn, men dette grundsyn er ikke i sig selv videnskabeligt funderet. Tilsyneladende er der meget få repræsentanter for naturvidenskaben, der er klar over dette til trods for, at Vestens idehistorie er relativ nem at sætte sig ind i.

Renæssancen

Renæssancen, der opstod i de italienske bystater i 1500-tallet indledte en ny tidsalder i Vestens intellektuelle og kulturelle historie. Mennesket frigjorde sig både fra klassisk og kirkelig autoritet. Individualisme og selvstændighed voksede frem på bekostning af kollektivismen og institutionaliseret tro. Et nyt og verdsliggjort menneske blev født. Den heliocentriske model (læren om planeternes gang omkring Solen) adskilte den fremspirende videnskab fra kirken. I 1600-tallet brød den naturvidenskabelige revolution ud med Galileo Galilei (1564-1642) som fremtrædende talsmand. Det var kun matematik, fysik og astronomi, der på den tid havde udkrystalliseret sig som en egentlig videnskab.

1 Transpersonlige psykologer kalder det arationelle for det "transrationelle".

Galileo Galilei fandt ud af, at Jorden ligesom alle de andre planeter kredser rundt om Solen og ikke omvendt, men det skabte stor vrede hos præsterne.

Galilei satte sig som mål at redde den spirende naturvidenskab fra middelalderens prærationelle sump, og det krævede en distancering fra datidens biologiske og teologiske tankegang (Aristoteles og kristendom). Galilei distancerede sig ved at fastslå, at naturvidenskaben udelukkende skal interessere sig for tilværelsens stofflige og kvantitative sider – det, man kan veje og måle (antal, størrelse, form, vægt og fart). Kun dette vil være nyttig videnskabelig metodik. Denne afgrænsning af, hvad naturvidenskaben skal engagere sig i, kaldes nu for "*metodologisk naturalisme*". Galilei og de intellektuelle var stadig hengivne kristne.²

Francis Bacon

I England var det Francis Bacon (1561-1626), der var træt af al snak om usynlige biologiske formålskræfter og teologiske spekulationer, og derfor ville han begynde på ny med udgangspunkt i det, der kan *observeres*.

Han var også en af de første til at formulere et anti-økologisk syn på naturen. Naturen var til for at blive underlagt, kontrolleret og udnyttet. Naturen havde kun nytteværdi – ikke egenværdi.

Francis Bacon

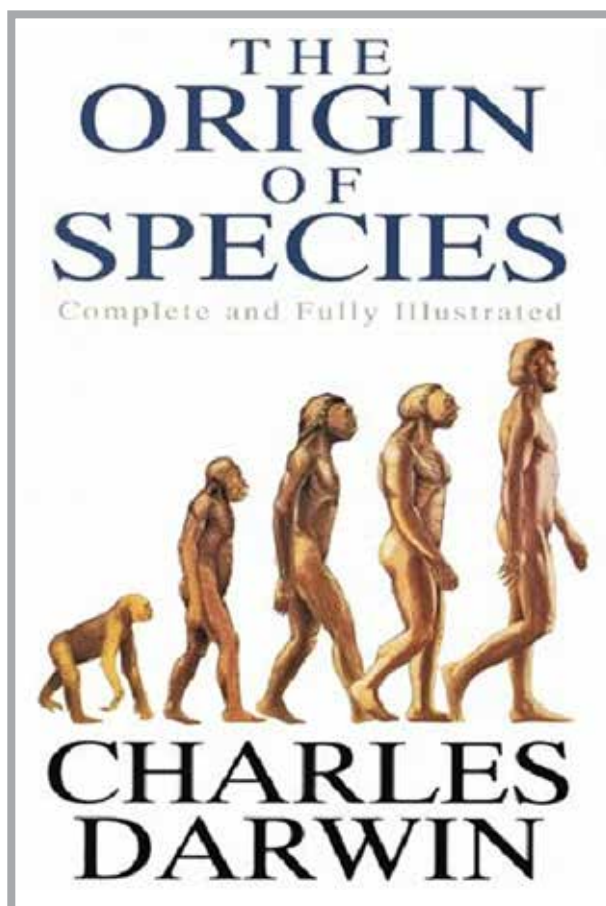
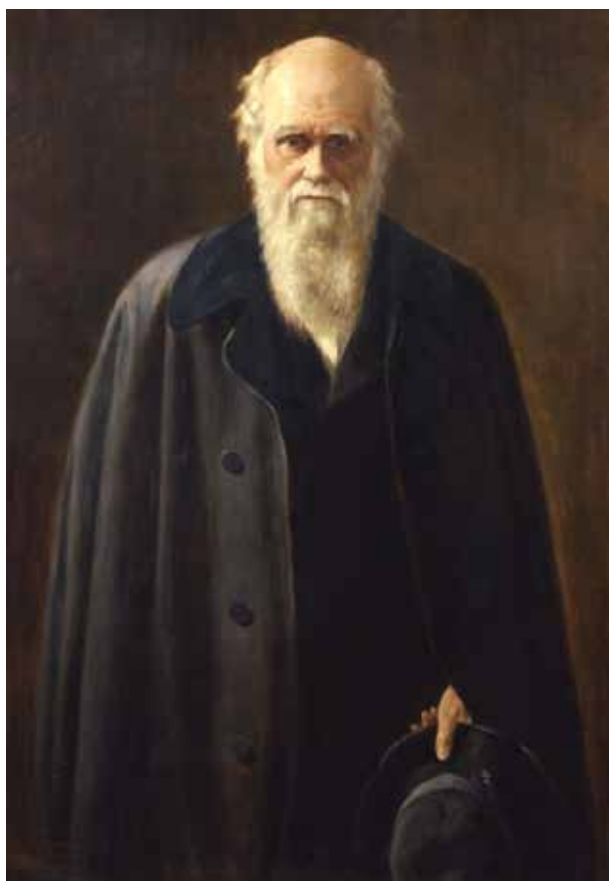
² Tarnas, 1991.

Kvantitativ naturvidenskab

Den kvantitative naturvidenskab udførte sit arbejde med stor succes og kvantificerede stadig mere af alt, der lod sig kvantificere. Denne kvantificering resulterede i et tiltagende mekanistisk syn på Universet. Fænomener som "Gud" og "ånd" blev skubbet stadig længere ud i Universets eller bevidsthedens periferi. Det virkede, som om naturvidenskabens repræsentanter fuldstændig havde glemt, at den naturvidenskabelige metode i sit udgangspunkt var begrænset til kun at undersøge ét aspekt af virkeligheden: *Det kvantitative*.

De allerfleste biologer og videnskabelige forskere havde dog samtidig deres bibeltro i behold gennem første halvdel af 1800-tallet. Det store kulturelle vendepunkt fra et åndeligt grundsyn til et materialistisk grundsyn indtraf først, da Darwin udgav *The Origin of Species* (*Arternes oprindelse*) i 1859.

Darwinisme – materialisme

Tyve år efter bogens udgivelse blev den over 2000 år lange tro på en guddommelig skabelse, visdom og plan i naturen degraderet til prærationel religiøsitet. Ideen om, at naturen er formålsløs og drevet af tilfældigheder, blev gjort til et naturvidenskabeligt dogme. Darwinismen blev den mest betydningsfulde intellektuelle revolution nogensinde – større end Kopernikus' erkendelse af det heliocentriske verdensbillede. De kvalitative briller, som for Galilei kun fungerede som en videnskabelig metode, gav nu Vesten dets nye kulturelle grundsyn. Succesen med "metodologisk naturalisme" havde forført den akademiske elite i retning af "*metafysisk naturalisme*".

Menneskeheden lever stadig i skyggen af Galileis formulering af naturvidenskaben. Han måtte som nævnt rette op på en ubalance fra en uvidenskabelig biologisk og teologisk

tankegang til en eksperimentel og empirisk (erfaringsbaseret) metode, der udelukkende forskede i kvantiteter. Galileis indsats var kulturhistorisk nogenlunde fyldestgørende – al ros til ham. Men med en ensidig fokusering på *kvantiteter* skabte en ny ubalance, som menneskeheden i dag stadig er offer for. Den strategi, der var nogenlunde fyldestgørende kulturhistorisk set i 1600-tallet, er i dag stagneret. Menneskeheden trænger til et nyt "skaktræk".

Det materialistiske grundsyn ved slutningen af 1800-tallet kombineret med den herskende kvantitative metode opmuntrede til en cirkulation, som skulle være vanskelig at standse. Jo mindre et fag var tilgængeligt for kvantitative eksperimenter, jo mindre videnskabeligt og "virkelig" skulle selve faget være. For at noget skulle være "rigtig" virkelig, måtte det være muligt at kvantificere det. Da de biologiske, psykologiske og sociologiske videnskabelige grene opstod efter hinanden, blev det forventet, at de skulle efterligne den naturvidenskabelige metode mest mulig. På den måde havnede menneskeheden på en materialistisk "brakmark" med en naturvidenskab, der var blind for intentioner, dybder og værdier.

Videnskabssociologi

Videnskabssociologi er studiet af, hvordan en videnskab praktiseres – dvs. i hvilken grad og på hvilken måde den styres af menneskelige og subjektive faktorer, der ikke har noget med de kriterier at gøre, som videnskabsteorien angiver. Den store videnskabssociologiske klassiker er naturligvis *The Structure of Scientific Revolutions* af professor Thomas Kuhn (1922-1996) (billedet), der er en af de mest citerede akademiske bøger. Han lancerede ordet *paradigme* i en ny betydning.

Et paradigme er en bagved liggende model, et mønster og en samlet enighed om:

- – det kundskabsfundament man skal tage for givet og ikke skal sætte spørgsmålstejn ved. Det kan siges at være en afgrænsning af, hvad man bør være kritisk overfor.
- – hvilke emner, der anses for at være relevante, interessante og respektable. Det kan siges at være en tematisk afgrænsning.
- – hvad der er acceptabel eller respektabel videnskabelig procedure for at skaffe videnskabelige data. Det kan siges at være en proceduremæssig afgrænsning.

Normalvidenskab kaldte Thomas Kuhn al den forskningsaktivitet – tænkning, eksperimenter, skrivning og censurering – der foregår inden for et bestemt paradigme. Normalvidenskab er at samle brikker til et puslespil inden for allerede givne rammer.

Anomalier

Med tiden vil forskningsaktiviteten uundgåeligt skabe stadig flere anomalier – dvs. fund og opdagelser, der *ikke* passer ind i det herskende paradigme. De akademiske miljøer har ingen specifikke mekanismer til at tage sig af anomalier. Anomaliernes skæbne er for det meste at blive ignoreret, fortrængt og afvist så længe det overhovedet er muligt. Sådan vil det fortsætte et godt stykke tid endnu, hvor mængden af anomale opdagelser vokser og kræver stadig mere "fortrængningsarbejde". Til sidst erkender en eller flere personer den tiltagende krise og beslutter at tage anomalierne alvorligt og bruge dem som udgangspunkt for at skabe et nyt kort over virkeligheden. *Det kan være begyndelsen til en "videnskabelig revolution"*. Ifølge Kuhn bliver et paradigme ikke forkastet, før et bedre alternativ er blevet lanceret. Hvis og når det nye paradigme bliver herskende – fortjent eller ufortjent – er der sket et *paradigmeskift*.

Paradigmatiske ryk

Dette videnskabssociologiske syn indebærer derfor, at forskningen ikke vil forløbe jævnt og "glat" fremover, men vil bevæge sig i paradigmatiske ryk efterfulgt af normalvidenskabens puslespilarbejde. Men det er også lidt for positivt formuleret, for der er ingen garanti for, at det nye paradigme i sin helhed er bedre end det gamle, selvom det løser nogle gamle problemer. Det kan være al former for menneskelige (ikke-videnskabelige) faktorer, der favoriserer overgangen til et nyt paradigme. Og selv når videnskabelige faktorer står bag overgangen til et nyt paradigme, er det ikke en hurtig og gnidningsløs proces. Den berømte fysiker Max Planck havde i sin bog *Scientific autobiography* en kynisk udtalelse, der viste hans indsigt i én af betingelserne, før et paradigmeskift:

"En ny videnskabelig sandhed triumferer ikke ved, at man overbeviser sine modstandere og får dem til at se lyset, men ved, at modstanderne med tiden dør, og en ny generation vokser op – en generation, der er fortrolig med den."

Krystalliserede dogmer

Hvilke konklusioner kan man sammenfatte af Kuhns videnskabssociologiske indsigter? En konklusion er, at paradigmer alt for hurtigt og nemt ændrer status til at blive krystalliserede dogmer (indiskutable sandheder). I den grad som anomalier ignoreres, fortrænges og afvises frem for at blive taget alvorligt og blive integreret, i samme grad er paradigmet forfaldet til at blive et dogme. Når et dogme helt alvorligt kan forhindre videnskabens udfoldelse, er der snævre grænser for, hvilke slags videnskabelige fremskridt, der derefter er mulige. Flertallet af akademikere har ikke læst Kuhns bog, og de, der har læst den, har ikke taget budskabet til sig. Det er desværre ingen overdrivelse at sige, at Kuhns arbejde ikke har haft nogen betydning for naturvidenskabens udøvelse.

Scientisme og pseudovidenskab

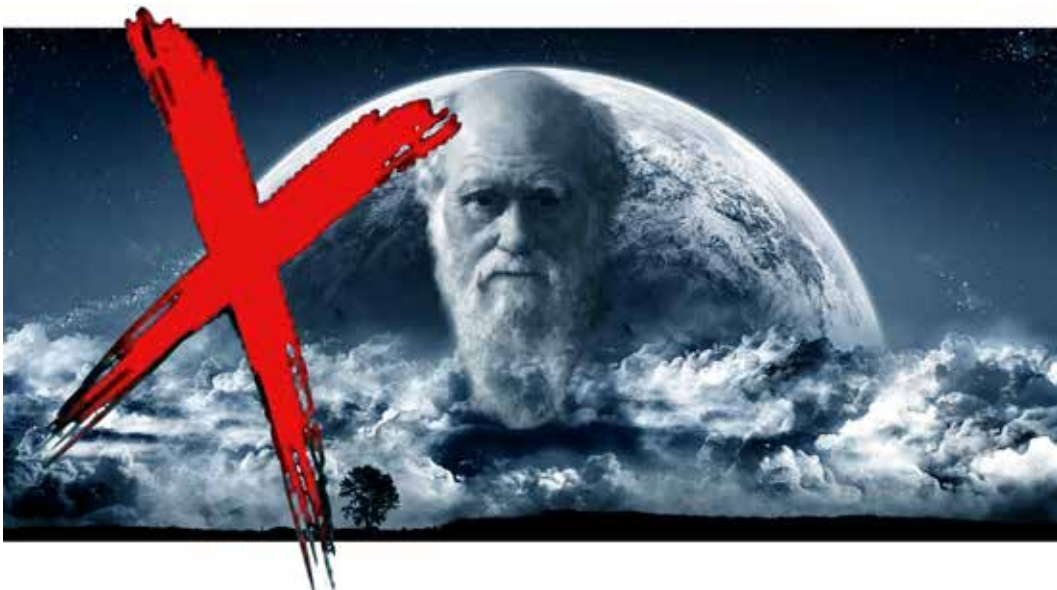
Naturvidenskaben er i ekstrem grad blevet institutionaliseret, og institutionaliseret videnskab har i de sidste årtier udøvet en ekstrem grad af konservatisme og tabuisme. Videnskabelige observationer, der ikke harmonerer med det materialistiske grundsyn, bliver ganske enkelt ignoreret og fortrængt. Denne fortrængningsproces foregår uhyre glat – nærmest gnidningsløst – for hele den akademiske verden er med på legen. Når den materialistiske naturvidenskab vælger at ignorere og undertrykke opdagelser og fakta, der ikke passer ind i mønstret, forfalder den hurtigt til scientisme og pseudovidenskab.

Et åndeligt grundsyn

Akademikerne bruger derfor mere tid og energi på at forsvare deres grundsyn og de nytteløse teorier, der kommer ud af det, end på at justere kortene efter de nye observationer. Det materialistiske grundsyn er inde i en alvorlig krise.

Det ironiske er, at det netop er de nyere videnskabelige observationer, der peger i retning af et åndeligt grundsyn. Inden for stadig flere videnskabelige grene (kvantefysik, genetik, evolutionslære, lægevidenskab, psykologi, religionsstudier ...) står forskerne over for en "dør". Hvis de vil videre, er de tvunget til at åbne den for den mulighed, at ånden/bevidstheden er den primære dimension i forhold til stoffet. Det alternativ, som de fleste forskere og institutioner vælger, er at betragte døren som en væg. De "henfalder" konstant til "mere af det gamle". Stadig mere ubetydelig og irrelevant forskning i trygge emner inden for deres anerkendte og trygge paradigme. Konsekvenser er, at det enkelte menneske selv må gøre en betydelig indsats – ikke bare for at holde sig opdateret med "sidste nyt" inden for de enkelte videnskabelige områder, men også for at kunne gennemskue de videnskabelige områders "paradigmatiske myter".

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk